

MUZEJSKE ČUVAONICE - KABINETI ČUDA ZA 21. STOLJEĆE? (Drugi dio): Arhitektura muzeja

Share

Objavi

🔗 Podijeli

≡ Kategorija: **Društvo**

🕒 Objavljeno: Četvrtak, 05 Rujan 2024 18:32

✍️ Piše: Lana Bunjevac

Prema procjenama Svjetske banke, ukupna šteta od potresa u **Zagrebu** i okolici iznosila je **11,6 milijardi eura**. U potresu su oštećeni i mnogi zagrebački muzeji, a većina ih je trenutno u procesu obnove i zatvoreni su za javnost: Hrvatski muzej naivne umjetnosti, Hrvatski povijesni muzej, Hrvatski muzej arhitekture HAZU, Muzej Mimara, Nacionalni muzej moderne umjetnosti, Muzej za umjetnost i obrt, Hrvatski školski muzej, Umjetnički paviljon, Gliptoteka HAZU, Atelijer Meštrović, kao i neke galerije i zbirke. Otvaranje Hrvatskog prirodoslovnog muzeja najavljeno je za kraj rujna, dok je obnova završila za Muzej grada Zagreba, Etnografski muzej, Muzej Prigorja u Sesvetama i Arheološki muzej koji rade u punom kapacitetu. Rok za obnovu svih muzeja je 30. lipanj 2026. godine.

Većina zagrebačkih muzeja nalazi se u povijesnim zgradama od kojih su mnoge zaštićena kulturna dobra i nisu bile građene za obavljanje muzejske djelatnosti. Pogledajmo samo neke primjere: Hrvatski prirodoslovni muzej nekada je bilo Amadéovo kazalište, Muzej grada Zagreba nalazi se u kompleksu nekadašnjeg samostana opatica klarisa iz 17. stoljeća, dok su Nacionalni muzej moderne umjetnosti i Arheološki muzej bivše stambene palače plemićke obitelji Vranyczany-Dobrinović. Etnografski muzej secesijska je palača arhitekta Vjekoslava Bastla sagrađena za izložbe Trgovačko-obrtničke komore, Gliptoteka HAZU, tipičan primjer industrijske arhitekture 19. stoljeća, bivša je kožara, muzej Mimara uselio je u prostore gimnazije, dok je Tehnički muzej Nikola Tesla izgrađen za potrebe Zagrebačkog velesajma, a u muzej je prenamijenjen 1955. godine.

Tadašnji standardi bili su bitno drugačiji od današnjih, pa većina tih povijesnih zgrada ne zadovoljava suvremene muzejske potrebe. U Zagrebu postoje svega tri muzeja koja su namjenski građena za muzeje - prvi je bio **Muzej za umjetnost i obrt**, kojeg je još davne 1888.

f
No

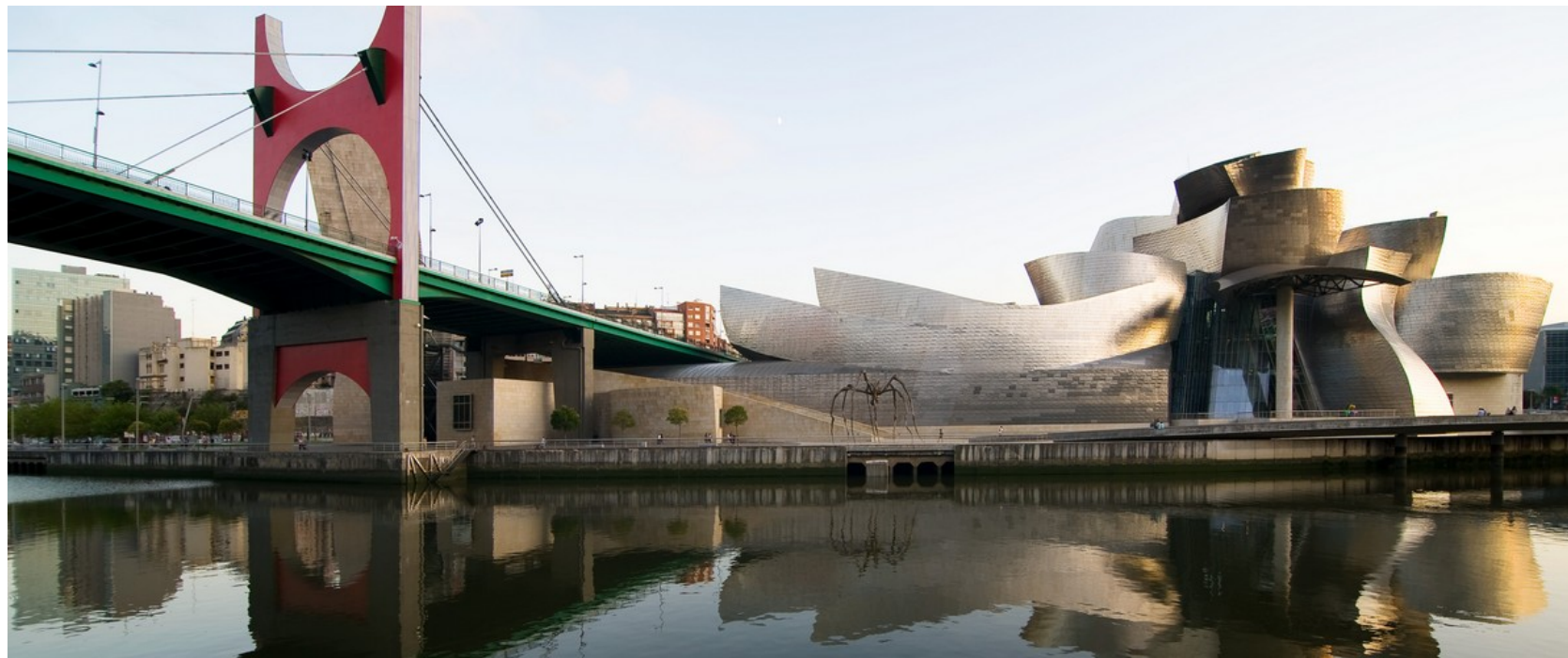
• MI
KA
ST
šv
Ba

• MI
KA
ST
piv
ml

• MI
KA
(4.
pri

• MI
KA
(3.
rje

• MI
KA
ST
ml

f

Muzej za umjetnost i obrt oko 1890. (foto: Muzej grada Zagreba)

godine gradio **Herman Bollé**. Ova reprezentativna historicistička palača s pročeljem u stilu njemačke renesanse bila je jedna od prvih institucija takve vrste u Europi, a ideju za njen osnutak dao je Izidor Kršnjavi, koji je isticao važnost obrta i bavljenja obrtom za gospodarski napredak zemlje. Koliko je pažljivo promišljan projekt izgradnje tog muzeja vidljivo je i iz činjenice da je osim samog muzeja Bollé projektirao i ormare i vitrine za smještaj zbirki, a uz muzej podigao je i Obrtnu školu, danas **Školu primijenjenih umjetnosti**. Dva kata zgrade Saveza slijepeh u Draškovićevoj ulici namjenski su projektirane za Tifloški muzej 1958. godine, dok je **Muzej suvremene umjetnosti** Igora Franića iz 2009. jedini zagrebački muzej izgrađen u 21. stoljeću.

Uz ova tri namjenski građena muzeja imamo i **Umjetnički paviljon**, koji nije muzej u pravom smislu riječi s obzirom da nema vlastiti fundus, već je isključivo izložbeni prostor, ali s obzirom na svoj centralni položaj na **Lenucijevoj potkovi** jedan je od reprezentativnih

simbola Zagreba. Podignut je 1896. godine kao izložbeni prostor hrvatskih umjetnika na Milenijskoj izložbi u Budimpešti, a nakon izložbe montažni paviljon demontiran je i prenesen u Zagreb, gdje je ponovo konstruiran i to po nacrtu bečkih arhitekata Helmera i Fellnera.

U Europi se veliki javni muzeji počinju pojavljivati u 18. stoljeću, a najznačajniji su **British Museum** iz 1753. i pariški **Louvre** iz 1793. godine. Te su institucije uglavnom izrasle iz privatnih zbirki i nekadašnjih kabineta čuda koje smo spominjali u prvom dijelu, a u kojima su umjetnička djela bila izložena u gustim, simetričnim redovima jer se vjerovalo da takav raspored dopušta bolju usporedbu stilova i pokreta. Na njih su također utjecali pariški saloni, gdje su slike na zidovima visjele doslovce od stropa do poda. Izgradnja muzejskih zgrada počinje tridesetih godina 19. stoljeća kad se muzeji institucionaliziraju i postaju državne ustanove, a 1934. godine u **Madridu** je održan prvi muzeografski skup na temu muzejske arhitekture.

Kod gradnje muzeja, odnosno kod adaptacije zgrade za muzej, vrlo je važno da je zgrada podređena muzeju i da ne zasjeni sama djela, no mnogi muzeji odlikuju se i svojom atraktivnom arhitekturom koja privlači turiste, a malo koji ugledni arhitekt nije se okušao u projektiranju muzeja. "Arhitektura, pretežito umjetničkih muzeja nastoji sebe vidjeti kao najveći muzejski eksponat. Natječaji za muzejske zgrade postaju veliki izazov kako za oblikovanje arhitekture, tako i za funkcioniranje muzejskih sadržaja. Ekstremni je primjer najnoviji **Židovski muzej u Berlinu**, za kojega njegov autor arhitekt **Daniel Libeskind** kaže da može služiti kao prenositelj muzejske poruke i bez izložaka", zapisao je profesor **Ivo Maroević** u časopisu *Informatica Museologica* 2002. godine.

Poduža je lista gradova koji svoju revitalizaciju duguju novim muzejskim projektima, no najpoznatiji među njima svakako je **Bilbao** koji je kao nijedan drugi grad profitirao od izgradnje **muzeja Guggenheim Franka Gehryja** 1997. godine. Muzej se nalazi u lučkoj četvrti, a sa svojim avangardnim dizajnom i sjajnim pločama od titana koje podsjećaju na riblje krljušti posveta je pomorskoj povijesti ovoga grada, ujedno i arhetip nove muzejske arhitekture koja je nekad zapuštenom području donijela ogroman financijski rast i prestiž.

S druge strane, postoji čitav niz muzeja neupadljive vanjštine i nutrine, tzv. white cubes, koje se i danas smatraju idealnim rješenjem za prezentaciju umjetničkih djela. U Weimaru, kolijevci Bauhauusa, u travnju 2019. otvoren je **Muzej Bauhauusa** berlinske arhitektice **Heike Hanada**. Geometrijski jasna struktura kubusa leži na temeljima od lijevanog betona iznad kojega se uzdižu stakleni blokovi i ostavlja dojam monolitne skulpture u prostoru. No, javnost je ispočetka negodovala.

- Na početku izgradnje dočekali su nas prosvjedi na kojima su ljudi izvjesili transparente s pitanjem gdje su prozori - izjavio je **Wolfgang Holler**, direktor fondacije *Klassik Stiftung Weimar*, pod čijom je nadležnošću muzej. Fasada doista ima malo prozora, no iznenađenje je utoliko veće jer vas, kada uđete u muzej, dočekuje koncept otvorenog prostora i visokih stropova, koji naprosto zrači svojom lakoćom, veličinom i bjelinom koja dodatno vizualno povećava prostor.

Iako se u Hrvatskoj gradi malo novih muzeja, dva svijetla primjera ona su koja potpisuje Radionica arhitekture Gorana Rake. Prvi je

Židovski muzej u Berlinu (Foto: Yves Sucksdorff)

Muzej vučedolske kulture (foto: FB stranica muzeja)

Arheološki muzej Narona u Vidu kod Metkovića, izgrađen nad ostacima rimskog hrama Augusteuma. Otvoren je 2007. godine i ujedno je prvi muzej u Hrvatskoj izgrađen in situ, odnosno na samom arheološkom nalazištu. Drugi je **Muzej vučedolske kulture** u Vukovaru iz 2015., možda i najljepši muzej u Hrvatskoj, fantastično uklopljen u okoliš. Počinje u razini ispod zemlje i onda se spiralno penje prema vrhu, tako da je izlaz zapravo na samom krovu gdje se nastavlja na izdvojeni brežuljak na kojem se nalaze megaron ljevača bakra i replika Vučedolske golubice. Izložbeni prostori muzeja prilagođavaju se topografiji, a prostorije nisu odijeljene zidovima te posjetitelj uopće nema osjećaj da prelazi iz jedne u drugu. I interijer i eksterijer vrlo su nenametljivi - izvana crvena cigla, iznutra crne plohe, a osim kroz muzej do nalazišta se može doći i vanjskim putem,

f

serpentinama zelenog krova.

"Nismo radili zgradu za časopise i arhitektonske nagrade nego za posjetitelje (...) Za naše muzeje je ključno da nisu važniji od onog što se nalazi u njima, a slažem se da trebaju biti zanimljivi, ali ne i prezanimljivi", izjavio je u jednom intervjuu arhitekt **Goran Rako**.

Muzej krapinskih neandertalaca arhitekta Željka Kovačića i paleontologa Jakova Radovčića još je jedan primjer novijih izgradnji muzeja (2010.) i jednako dobrog stapanja s okolišem (brdo Hušnjakovo), a sam muzej nadilazi tradicijsku ulogu muzeja i prema mišljenju struke jedan je od najboljih znanstvenih muzeja u Europi. "Nema nadmetanja između arhitekture i postava, već se nastojao postići nenametljiv suživot", zapisao je Željko Kovačić u monografiji muzeja.

Tekst je objavljen uz financijsku potporu Agencije za elektroničke medije iz programa poticanja novinarske izvrsnosti

Share

Objavi